

בבית המשפט המחוזי

בתל-אביב

בעניין:

ת.א.

בש"א

חנוך מויאל, ת.ז. 034969105,

מרח' השקד 1291, ירוחם

התובע

ע"י ב"כ עו"ד יוחי גבע ואו אמיר ישראלי,
מדרך ז'בוטינקי 5 (בית אבגד), רמת-גן, 52520
טל: 03-7518477, פקס: 03-7518635

- נגד -

בית השיטה-עסיס תעשיות מזון בע"מ, ח.פ. 512652488

מבית השיטה, עמק גלבוץ

הנתבעת

סכום התביעה: ₪ 58,000,000

מהות התביעה: ייצוגית – הצהרתית / כספית

כתב תביעה

1. תביעה זו – והבקשה לאשרה כייצוגית – עניינה במקרה בוטה ביותר של הפרת חובה חקוקה.
2. מסתבר, כי המשיבה, מסמנת על אריזות המוצרים המיוצרים על ידה, בסמל, המופיע בתוספת הראשונה של תקנות בריאות הציבור (מזון) (תנאי יצור נאותים), התשנ"ג – 1993 (להלן – "תקנות תנאי ייצור נאותים"), המלמד כי המזון המסומן בו, מיוצר בתנאי ייצור נאותים, עפ"י מערכת שאושרה על ידי משרד הבריאות.

3. אולם, למשיבה אין כלל היתר כדין, מאת מנהל שירות המזון של משרד הבריאות, לסמן את מוצריה, בסמל תנאי ייצור נאותים.
4. המבקש הנו צרכן של מוצרי המשיבה, למינהן, ורוכש הוא לשימוש ביתו, חמוצים ותרכיזי מיצים ממותקים, מזה זמן לא מבוטל.
5. באחרונה, הוברר למבקש כי למרות שהמשיבה עושה שימוש נרחב בסמל על מוצריה, הרי שאין בידה כלל היתר כדין, מאת מנהל שירות המזון של משרד הבריאות, לסמן את מוצריה, בסמל תנאי ייצור נאותים, ובכך, מפרה היא את הוראות תקנות בריאות הציבור (מזון) (תנאי ייצור נאותים), התשנ"ג – 1993, ופועלת בניגוד מוחלט לדין.
6. מצב דברים זה אין לקבל: על ביהמ"ש הנכבד להוקיע סוג חמור וחסר תקדים זה של הפרת חובה חקוקה, ולהורות למשיבה לפצות את ציבור לקוחותיה בגין הנזק שנגרם להם, כמו גם בגין הפגיעה באוטונומיה של הפרט.

אך זה כללם של דברים ולהלן פירוטם:

7. המשיבה, חברה פרטית, הינה יצרנית מזון גדולה בישראל, ובין שאר עיסוקיה, מייצרת ומשווקת היא מגוון שימורי וצנצנות חמוצים (מלפפונים חמוצים, זיתים, פלפלים וכיוצ"ב), כמו גם, תרכיזי מיצים ממותקים, נשוא תובענה זו.

- דף פרטי המשיבה באתר משרד המשפטים מצ"ב **כנספח "ג"** לבקשה זו.

- פרטים על המשיבה באתר קיבוץ בית השיטה מצ"ב **כנספח "ד"** לבקשה זו.

- קטלוג מוצרי חמוצים מאתר האינטרנט של המשיבה מצ"ב **כנספח "ה"** לבקשה זו.

- קטלוג מוצרי תרכיזי מיצים מאתר האינטרנט של "אסס" מצ"ב **כנספח "ו"** לבקשה זו.

8. המבקש הנו צרכן של מוצרי המשיבה, למינהן, ורוכש הוא לשימוש ביתו, חמוצים ותרכיזי מיצים ממותקים, מזה זמן לא מבוטל.

9. בשנת 1993, פרסם משרד הבריאות את תקנות תנאי ייצור נאותים.

10. מבואר בזה, כי התקנה הנה התנדבותית, אולם אך ורק, מפעל שעומד בדרישות התקנות, כמו גם קיבל היתר לכך מאת מנהל שירות המזון במשרד הבריאות, יכול הוא לסמן את מוצריו בסמל G.M.P. תנאי ייצור נאותים.

11. הדרישות המופיעות בתקנה, קובעות תנאים שאינם פשוטים כלל, זאת על מנת לקבל היתר לסמן מוצרי מזון בסמל תנאי ייצור נאותים.

12. בין היתר, על מנת לקבל היתר, על מגיש הבקשה, לצרף העתק של רישיון העסק לפי חוק רישוי עסקים, העתק של רישיון היצרן לפי צו הפיקוח על מצרכים, אישור מאת גוף בקרה בדבר תנאי ייצור נאותים לרבות יישום נוהל הבטחת איכות והדו"ח התברואתי, תכנית לקידום תנאי ייצור נאותים במפעל בהתאם להנחיות המנהל, עם לוחות זמנים ורשימת מוצרי המזון המיוצרים במפעל.

- העתק טופס בקשה למת היתר לסמן מוצרי מזון בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "ז"** לבקשה זו.

13. בהתאם לאמור באתר האינטרנט של משרד הבריאות, בכתובת www.health.gov.il, נדרש מפעל המבקש לקבל היתר G.M.P. לעמוד במספר רב של קריטריונים מחמירים:

א. מערכת איכות לפי ISO 9002

ב. מערכת H.A.C.C.P's = Hazard Analysis critical control points

ג. להעסיק טכנולוג מזון.

ד. דו"ח תברואתי בציון 85 ומעלה.

- העתק דף רלוונטי מאתר משרד הבריאות מצ"ב **כנספח "ח"** לבקשה זו.
14. מובן הוא כי תנאי קבלת ההיתר, הנם מחמירים, רבים ויקרים. עת חברה המוכרת מזון, הנה בעלת היתר לסמן את מוצריה בסמל תנאי ייצור נאותים, הרי שהנה זוכה ליתרון שיווקי ממשי על פני מתחריה.
15. יאמר, כי תוקף מתן ההיתר, הנו לשנתיים בלבד. עת מסתיימת תקופה זו, הרי שעל היצרן לפנות למנהל להוכיח כי המפעל זכאי לקבל היתר לעוד תקופה בת שנתיים, והכל בכפוף לתנאים דלעיל.
16. המבקש נותן עדיפות לרכישת מוצרים הנושאים את סמל ה-G.M.P מאשר מוצרים שאינם נושאים סמל זה, שכן, אך מובן לו, כי מקום בו מוצר מסומן בסמל תנאי ייצור נאותים, הרי שמוצר זה, עומד הוא בתקני איכות ובריאות, גבוהים ומחמירים יותר, מאשר מוצר שאיננו נושא את הסמל.
17. המבקש, רכש וצרך מזה זמן ארוך, את מוצרי המשיבה.
18. באחרונה, רכש המבקש מלפפונים בחומץ המיוצרים ע"י המשיבה, כמו גם, סירוף בטעם פטל המיוצר אף הוא ע"י המשיבה.
- העתק אריזת המוצר מלפפונים בחומץ (קטנים מאד) המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "ט"** לבקשה זו.
- העתק אריזת המוצר סירוף בטעם פטל המסומן בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "י"** לבקשה זו.
19. כאמור באחרונה, הוברר למבקש כי למרות שהמשיבה עושה שימוש נרחב בסמל על מוצריה, הרי שאין בידיה כלל היתר כדון, מאת מנהל שירות המזון של משרד הבריאות, לסמן את מוצריה, בסמל תנאי ייצור נאותים, ובכך, מפרה היא את הוראות תקנות בריאות הציבור (מזון) (תנאי ייצור נאותים), התשנ"ג – 1993, ופועלת בניגוד מוחלט לדון.
- העתק רשימת מפעלי מזון עם היתר GMP נכונה ליום 12.2.09 מצ"ב **כנספח "יא"** לבקשה זו.
- העתק רשימת מפעלי מזון עם היתר GMP נכונה ליום 19.7.09 מצ"ב **כנספח "יב"** לבקשה זו.
20. למען הסר ספק, מבואר בזה, כי המשיבה איננה מופיעה במי מהרשימות דלעיל.
21. המבקש בדק מוצרים נוספים של המשיבה, מאלו שנהג לרכוש ולצרוך, והופתע לגלות, כי למרות שלמשיבה אין כלל היתר לסמן על מוצריה את הסמל של תנאי הייצור הנאותים, הרי שסימנה היא על כלל המוצרים שהמבקש נהג לרכוש, וכדלהלן:
- העתק אריזת המוצר קוקטיל זיתים המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "יג"** לבקשה זו.

- העתק אריזת המוצר חרוזית פיקנטי המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "יד"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר זיתים מושחרים המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "טו"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר זיתים שחורים מרינד המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "טז"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר מלפפונים במלח (קטנים) המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "יז"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר מלפפונים במלח (גדולים) המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "יח"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר מלפפונים בחומץ (בינוניים) המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "יט"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר זיתים ירוקים ללא גלעין המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "כ"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר מלפפונים במלח (בינוני) המסומנים בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "כא"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר ויטמינצ'יק בטעם פטל גדול המסומן בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "כב"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר ויטמינצ'יק בטעם ענבים קטן המסומן בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "כג"** לבקשה זו.
 - העתק אריזת המוצר עסיס דיאט סירופ בטעם לימון המסומן בסמל תנאי ייצור נאותים מצ"ב **כנספח "כד"** לבקשה זו.
22. למקרה האמור דלעיל, הובן למבקש, כי המשביה הפרה חובתה החקוקה כלפיו, עת סימנה היא את מוצריה, אלו שרכש וצרף, בסמל תנאי ייצור נאותים, זאת מבלי שזכאית הייתה לעשות כן, ובכך הפרה היא את הדין.
23. מצב דברים זה אין לקבל: על ביהמ"ש הנכבד להוקיע סוג חמור וחסר תקדים זה של הפרת חובה חקוקה, ולהורות למשיבה לפצות את ציבור לקוחותיה בגין הנזק שנגרם להם, כמו גם בגין הפגיעה באוטונומיה של הפרט.

24. יסודותיה של עוולת הפרת חובה חקוקה מנויים בהוראות סעיף 63 לפקודת הניזוקין, המורה אותנו באופן הבא:

(א) מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק - למעט פקודה זו - והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק; אולם אין האדם האחר זכאי בשל ההפרה לתרופה המפורשת בפקודה זו, אם החיקוק, לפי פירושו הנכון, התכוון להוציא תרופה זו.

(ב) לענין סעיף זה רואים חיקוק כאילו נעשה לטובתו או להגנתו של פלוני, אם לפי פירושו הנכון הוא נועד לטובתו או להגנתו של אותו פלוני או לטובתם או להגנתם של בני-אדם בכלל או של בני-אדם מסוג או הגדר שעמם נמנה אותו פלוני."

25. לעוולת הפרת חובה חקוקה חמישה יסודות (ראה ע"א 145/80 ועקנין נ' המועצה המקומית בית שמש, פ"ד לז(1) 113, בעמ' 139): (א) קיום חובה המוטלת על המזיק מכוח חיקוק (ב) החיקוק נועד לטובתו של הניזוק (ג) המזיק הפר את החובה המוטלת עליו, (ד) ההפרה גרמה לניזוק נזק (ה) הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים אליו נתכוון החיקוק.

26. סעיף ההגדרות בתקנות בריאות הציבור (מזון) (תנאי ייצור נאותים) קובע תחת הביטוי "הסמל":

"הסמל" – סמל בצורה המופיעה בתוספת הראשונה, המורה שהמזון המסומן בו מיוצר בתנאי ייצור נאותים".

27. לענייננו, הפרה המשיבה את הוראות תקנה 2 לתקנות בריאות הציבור (מזון)(תנאי ייצור נאותים), תשנ"ג - 1993, הקובע כלדלהלן:

"2. (א) לא יסמן אדם תווית של מזון בסמל או בסימון הדומה לו, אלא אם כן הוא בעל היתר לגבי המפעל שבו הוא מייצר את המזון והייצור במפעל מתנהל בהתאם לנוהל הבטחת איכות ולתנאי הייצור".

- העתק התקנות מצ"ב **כנספח "כה"** לבקשה זו.

28. עוד לענייננו, הפרה המשיבה את הוראות תקנה 21 לתקנות בריאות הציבור (מזון)(נוסח חדש), תשמ"ג - 1983, הקובע כלדלהלן:

"לא ייתן אדם במזיד, עם מזון שהוא מוכר, תווית הנותנת למזון תיאור כוזב".

- העתק תקנות בריאות הציבור (מזון)(נוסח חדש) מצ"ב **כנספח "כו"** לבקשה זו.

29. מהאמור דלעיל עולה, כי המשיבה מפירה את הוראות תקנה 2 לתקנות תנאי ייצור נאותים, והוראות תקנה 21 לתקנות המזון (נוסח חדש).
30. איש לא יחלוק, כי מדובר בסעיפים שנועדו למנוע מכירת מוצרים אשר נושאים על אריזותיהם, סמל תנאי ייצור נאותים, מקום בו הם אינם זכאים לשאת סמל זה, ובכך להגן על הצרכנים, ובכלל זאת על המבקש. מיותר לציין, כי הנזק אשר נגרם, כתוצאה מההפרות, נגרם בדיוק בצורה אותה נתכוון המחוקק למנוע.
31. לאור האמור, דלעיל, סובר המבקש, כי על המשיבה, להחזיר לציבור צרכניה, לפחות 10% מכלל הכנסותיה על המוצרים שלה שנשאו את הסמל "תייני".
32. נזקיו האישיים של המבקש מודגמים בטבלאות הבאות:

טבלה 1

מוצר	מחיר ממוצע של המוצר	גובה הנזק 10% מערך כל מוצר ומוצר
מלפפונים בחומץ קטנים מאד	7.49 ש"ח	0.749 ש"ח
סירופ פטל	10.50 ש"ח	1.05 ש"ח

33. למען הזהירות בלבד, מעריך המבקש כי הוא רכש לפחות 10 אריזות מלפפונים, וכן 5 אריזות סירופ פטל. המבקש מעמיד אפוא את תביעתו האישית בראש נזק זה על סך של 12.74 ש"ח.
34. בנוסף, סבל המבקש מפגיעה באוטונומיה של הרצון, ומרגשות שליליים הנלווים לכך דוגמת עוגמת נפש ורגשות כעס ומרמה. המבקש, שהינו בעל מודעות צרכנית גבוהה לצריכת מוצרים המבוקרים באמצעות תנאי ייצור נאותים, רכש מוצרים רבים של המשיבה, בשל העובדה כי הם נושאים סמל של תנאי ייצור נאותים, ובפועל הוברר לו, כי המשיבה ל הייתה כלל זכאית לסמן בסמל האמור, שכן, פשיטא – אין לה היתר. וזאת בניגוד לכתוב והמוצהר על גבי האריזה.
35. בע"א 1338/97 **תנובה נ' ראבי**, פד נז(1) 672, 682, נאמרו הדברים הבאים בידי כב' השופטת נאור:

כך קבעה באותו עניין כב' השופטת נאור:

הנזק הלא ממוני שהתובע טוען לו מאופיין בתחושת הגועל הנובעת מכך שמדובר בסליקון, על כל המטען האסוציאטיבי המלווה חומר זה. לדעתי, נזק מסוג זה הוא לכאורה נזק בר־פיצוי. הטעיה בדבר תכולת החלב במקרה זה היא לכאורה בגדר פגיעה באוטונומיה של הפרט. אנו עוסקים במוצר מזון. זכותם של צרכנים היא לקבוע מה יכניסו לפיהם ולגופם וממה יימנעו. מי שרוצה למשל לצרוך רק מזון כשר, ויסתבר לו בדיעבד שהמזון שהוצג תוך הטעיה איננו כזה, יחוש תחושת גועל ופגיעה

באוטונומיה שלו. כך יחוש גם מי שצורך רק מזון אורגני, והתברר לו בדיעבד שמזון שפורסם כמזון אורגני איננו כזה. **מי שמבקש לקנות חלב דל שומן דווקא לא יסכין עם כך שימכרו לו תוך הטעיה חלב שבו שיעור השומן גבוה, ולהפך.** בכל המקרים הללו ובמקרים רבים אחרים שניתן להעלות על הדעת, ישנה פגיעה באוטונומיה של הפרט, אף שאין עמה נזק גוף או סכנה ממשית לנזק גוף. לכל צרכן וצרכן העדפות בנוגע למזונותיו, העדפות המבטאות לעתים את האידאולוגיה שהוא מאמין בה כדרך לחיים נכונים או בריאים. אכן, זה שאינו שומר כשרות יוכל לומר לשומר הכשרות: מה קרה אם אכלת מזון שאינו כשר; לא נגרם לך כל נזק. **לא זו השקפתו של מי שמבקש לשמור על כשרות או לאכול רק מזון אורגני או מזון דל שומן.**

וכך קבעה כב' השופטת פרוקצ'יה (בפסקה 13 לפסק-דינה):

“בעניינינו מדובר בהוספת מרכיב לדבר מאכל תוך הפרת חובת התקן הרשמי בלא שהצרכן ידע את דבר קיומו של אותו מרכיב במזון שצרך ובמציאות דברים שבה אותו תוסף מזון איננו מזיק לבריאות. לשאלה באיזו מידה עוגמת נפש של צרכן במצב דברים זה היא בבחינת נזק הנובע ממהלכם הטבעי של הדברים, אין תשובה אחידה אשר קורצה מעור אחד. אכן עשויים להיות מצבים קיצוניים שבהם הטעיה לגבי מרכיביו של מוצר אכילה, גם כשאין בהם נזק בריאותי, עשויה להיות בעלת חשיבות מיוחדת לצרכן מהיבטים שונים, למשל מבחינה ערכית, מבחינת השקפת עולמו או עקב קיומה של העדפה מוגדרת למוצר בעל מרכיבים מסוימים לצורך השגת תכלית ספיציפית. כך למשל הצגת מוצר אכילה ככשר אף שאינו כשר, או הצגת מזון כמזון אורגני אף שאינו כזה, או הצגת מוצר כדל-שומן בעוד שלמעשה הוא רב-שומן – אלה עשויות במקרים מסוימים להוליד נזק לא ממוני שניתן לומר במידת ודאות כי הוא נגרם באורח טבעי ובמהלכם הרגיל של הדברים כתוצאה ישירה מעוולת הנתבע. בסוג מקרים אלה מצויה בלב הצרכן העדפה ברורה ומוגדרת למוצר בעל אפיון מסוים – בין העדפה שמקורה בערכי דת והשקפת עולם, בין העדפה הנובעת מערכי טבעונות ובין העדפה הבנויה על תכלית לשלוט בהיקף הקלוריות הנצרכות מהמזון, וכיוצא באלה עניינים. פגיעה בהקשרים אלה בזכותו של הצרכן לבחור את המוצר הראוי בעיניו היא פגיעה ממשית בתחום העדפותיו כפרט, ונזקו הכללי מפגיעה זו אינו קשה להוכחה.

קיומה של העדפה מוגדרת וברורה של הצרכן לרכוש מוצר בעל איכויות מוגדרות עשוי לתת בידו כלי לגיטימי לתבוע את נזקו מהמשווק על הפרת חובתו שלא להטעותו לגבי תכונותיו של המוצר הנרכש. עילה מסוג זה עשויה במקרים מתאימים גם להצדיק תובענה ייצוגית אשר את בני קבוצתה, השותפים לתובענה, ניתן להגדיר בלא קושי מיוחד. אולם המקרה שלפנינו הוא שונה, והתשובה לו קשה ומורכבת יותר.”

36. עקב הפרת החובה החקוקה, סבל המבקש מפגיעה באוטונומיה ונפגמה יכולתו להכריע בדבר הרכב מזונותיו, מה לצרוך וממה להימנע.

37. המבקש מעריך את הפגיעה באוטונומיה בסך של 100 ₪.

38. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר למבקש לתבוע בשמם את של חברי הקבוצה את הסעדים המוערכים בשלב זה, כמפורט לעיל, באופן הבא:

השבה של סך של 48 מיליון ש"ח.

פיצוי בסך 10 מיליון ש"ח בגין הפגיעה באוטונומיה.

39. תביעה זו – והבקשה לאשרה כייצוגית – עניינה במקרה בוטה ביותר של הפרת חובה חקוקה.
40. מסתבר, כי המשיבה, מסמנת על אריזות המוצרים המיוצרים על ידה, בסמל, המופיע בתוספת הראשונה של תקנות בריאות הציבור (מזון) (תנאי יצור נאותים), התשנ"ג – 1993 (להלן – "תקנות תנאי ייצור נאותים"), המלמד כי המזון המסומן בו, מיוצר בתנאי ייצור נאותים, עפ"י מערכת שאושרה על ידי משרד הבריאות.
41. אולם, למשיבה אין כלל היתר כדן, מאת מנהל שירות המזון של משרד הבריאות, לסמן את מוצריה, בסמל תנאי ייצור נאותים.
42. מכל האמור לעיל מתבקש בית המשפט הנכבד:
- (א) לאשר למבקש לנהל תובענה כייצוגית בשם של חברי הקבוצה, בהתאם להגדרתה לעיל, ולחייב את המשיבה לשלם לקבוצה סך של 58,000,000 ש"ח.
- (ב) להורות על פסיקת גמול מיוחד למבקש.
- (ג) להורות על תשלום שכר טרחת עורך-דין לעורכי-הדין המייצגים באחוזים מתוך הקרן בהתאם לשיקול דעתו של ביהמ"ש הנכבד וכן על תשלום הוצאות משפט.

יוחי גבע, עו"ד

אמיר ישראלי, עו"ד

ב"כ התובע